

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ДВНЗ «Дрогобицький
коледж нафти і газу»

М. М. Баб'як

« 23 » 05 2016 р.

ВНУТРІШНЯ СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДВНЗ «ДРОГОБИЦЬКИЙ КОЛЕДЖ НАФТИ І ГАЗУ»

Забезпечення якості освіти, як одна з умов успішної конкуренції на ринку праці, визнається всіма зацікавленими сторонами (освітні заклади, здобувачі освіти і роботодавці) як центральне завдання всіх змін у сфері освіти. Домінуючою тенденцією розвитку взаємодії сфери освіти і ринку праці є визнання провідної ролі оцінки результатів (а не процесу) навчання при визначенні якості підготовки.

Мінімальний перелік показників, які має відстежувати система забезпечення якості освіти у ВНЗ, і пороговий рівень вимог до діяльності навчального закладу визначаються зовнішніми процедурами гарантування якості – процедурами ліцензування та акредитації, визначеними Міністерством освіти і науки України. Водночас, усі ці процедури «керівництва якістю» є необхідною, але недостатньою складовою забезпечення якості освіти, оскільки неспроможні гарантувати зростання якості освіти у ВНЗ.

Внутрішня програма забезпечення якості освіти в нашому коледжі, крім моніторингу багатьох кількісних показників, спрямована на підтримку системи цінностей, традицій, норм, які, власне, й визначають ефективність функціонування навчального закладу.

Стратегія забезпечення якості освіти може реалізовуватись лише за умови залучення і активної участі усіх працівників коледжу та студентів. Тому в коледжі розроблений комплекс заходів, які мають забезпечити якість освітнього процесу. Цей комплекс охоплює такі компоненти:

1. Заходи, спрямовані на вдосконалення навчальних програм

На сьогодні зміст навчальних планів за напрямками і спеціальностями формується із урахуванням вимог затверджених галузевих стандартів освіти, нормативних документів Міністерства освіти і науки України. Цей перелік є достатнім для забезпечення відповідності критеріям процедур ліцензування та акредитації, але не вирішує проблеми зростання привабливості і прозорості навчальних програм коледжу для потенційних споживачів. Це питання вирішується трьома шляхами:

а) періодичний перегляд навчальних планів у результаті як зворотнього зв'язку із викладачами, випускниками, роботодавцями, так і в результаті зміни суспільства та розвитку галузі на основі досягнень науки і техніки.

б) детальний аналіз потреб роботодавців, на основі якого ретельно формується варіативна складова дисциплін навчального плану.

в) мінімізація кількості навчальних дисциплін сприяє підвищенню об'єктивності оцінювання рівня сформованості компетентностей у студента завдяки можливості досягнення відповідності змісту дисципліни запланованим результатам навчання.

2. Підвищення якості методичного забезпечення навчальних дисциплін

Методичне забезпечення навчальної дисципліни і компетенція щодо визначення достатності фахового рівня викладача, який забезпечує її викладання, покладається на циклову комісію. Відповідальність за визначення відповідності змісту дисциплін профілю спеціальності та інтересів випускової циклової комісії покладається на методичну раду та методичний кабінет коледжу. На даний час налагоджена практика створення при навчальних кабінетах комплексів методичного забезпечення навчальних дисциплін, який включає в себе:

1. Навчально-методичні документи.

1.1. Виписка з навчального плану.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

1.3. Календарно-тематичний план з відміткою об'єму самостійної роботи студентів (кількість годин та тематичний зміст).

1.4. Структурно-логічна схема навчальної дисципліни (внутрішньо-предметні та між предметні зв'язки).

1.5. Технологічні карти та карти забезпечення навчальної дисципліни.

1.6. Методичні посібники та розробки з даного курсу.

1.7. Фондові лекції з навчальної дисципліни.

1.8. Завдання для модульних контрольних робіт.

1.9. Інструкції для виконання лабораторних робіт.

1.10. Завдання та методичні вказівки для проведення самостійної роботи студента.

1.11. Завдання та методичні вказівки для проведення практичних занять.

1.12. Завдання та методичні вказівки для виконання контрольних робіт з навчальної дисципліни на заочному відділенні.

1.13. Завдання на курсові проекти (роботи).

1.14. Методичні вказівки для виконання курсових проектів (робіт).

1.15. Екзаменаційні білети.

1.16. Індивідуальні плани роботи викладачів, які читають дану навчальну дисципліну.

1.1.6. План роботи кабінету даної навчальної дисципліни.

2. Ілюстративні матеріали.

3. Посилення практичної підготовки студентів

Важливим чинником, який сприяє формуванню вміння застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності, а відтак сприяє набуттю студентами професійних компетентностей, є практична підготовка на робочому місці. Недооцінка ролі праці на конкретному робочому місці ще під час навчання часто має наслідком невміння творчо застосувати отримані знання у практичній діяльності, що ускладнює процес адаптації випускників на виробництві, знижує якість їхньої роботи, і навіть погіршує їхні можливості щодо працевлаштування.

Враховуючи важливість практичної підготовки, коледж не тільки передбачає в навчальних планах проходження студентами навчальної та виробничої практик, але й узгоджує з потенційними роботодавцями обсяги і види практичної підготовки, терміни її проведення тощо. З цього приводу в коледжі налагоджена системна робота з державними і особливо з приватними підприємствами та організаціями.

4. Заходи, спрямовані на підвищення кваліфікації педагогічних працівників і забезпечення їх вмотивованості до розвитку якості освіти

Викладачі – це найважливіший навчальний ресурс, доступний для більшості студентів. Компетентність викладачів є ключовим чинником, який визначає потенціал ВНЗ із забезпечення якості освіти.

Якість освіти не може бути «нав'язана зверху»; будь-які заходи щодо забезпечення якості освіти без ефективної участі викладачів безперспективні.

Кількісний та якісний склад педагогічних працівників, як штатних, так і, меншою мірою, тих, які працюють за сумісництвом, є однією з ключових позицій більшості рейтингів ВНЗ. Вимоги до фахового рівня викладацького складу та їх педагогічної майстерності значною мірою визначають можливості отримання ліцензії для надання освітніх послуг. Саме викладацький склад у кінцевому підсумку несе відповідальність за розробку навчальних програм, їх запровадження, якість викладання та оцінювання, забезпечення зворотного зв'язку із роботодавцями, випускниками і студентами.

Формування якісного складу педагогічних кадрів У Дрогобицькому коледжі нафти і газу вирішується двома шляхами:

- а) Правильна організація процедури відбору педагогічних кадрів.
- б) Заходи, спрямовані на забезпечення фахової майстерності педагогів.

Одне з ключових питань – оцінка рівня компетентності викладачів у нормативних документах врегульована лише рамково, за обмеженим переліком формальних ознак, тоді як якість викладання переважно описується критеріями, що не підлягають вимірюванню.

Як наслідок, при прийнятті рішень щодо фахової придатності претендента на посаду викладача домінуючою є оцінка фахового рівня у відповідній галузі знань або народного господарства що, загалом, не зовсім коректно. Приймаючи як аксіому обов'язковість поєднання педагогічними працівниками у своїй діяльності викладання та науково-пошукову роботу в коледжі удосконалюються (у межах, передбачених чинними нормативними

документами) наявні процедури зарахування і продовження терміну перебування на посаді викладачів, а саме:

1. Вдосконалюються наявні та/або запровадити нові критерії (з відповідною диференціацією за посадами і, можливо, з урахуванням специфіки окремих структурних підрозділів – циклової комісії фізичного виховання та Захисту Вітчизни, циклової комісії філологічних дисциплін), які б засвідчували, що особи, залучені до викладацької роботи (у тому числі на умовах погодинної оплати), щонайменше:

- мають відповідну кваліфікацію та/або високий фаховий рівень у відповідній галузі;
- здатні отримувати і генерувати нові знання, адаптувати їх до нових умов та вимог;
- мають як мінімум базовий рівень компетентності для здійснення своїх службових обов'язків;
- мають необхідні вміння і досвід для того, щоб ефективно передавати студентам свої знання і розуміння предмету в різних ситуаціях навчання.

2. Визначається порядок допуску до читання лекцій викладачів, які не мають досвіду педагогічної роботи.

3. Розроблена система оцінювання ефективності роботи викладачів, яка б, окрім відомостей про участь у пошуковій роботі та про кількість науково-методичних розробок, включала показники, за допомогою яких можна охарактеризувати:

- якість проведення навчальних занять (за моніторинговими опитуваннями студентів, випускників, викладачів, які забезпечують дисципліни, що є наступними у структурно-логічній схемі викладання тощо);
- якість оцінювання успішності студентів (за розподілом оцінок з навчальних дисциплін упродовж семестру і на підсумковому контролі; за порівнянням розподілу оцінок по тому ж контингенту студентів на споріднених дисциплінах/ дисциплінах того ж рівня складності у той самий період часу; за результатами контролю залишкових знань студентів; за порівнянням з успішністю студентів на дисциплінах, які викладалися раніше/пізніше, але в яких оцінюються набуття студентами тих самих чи однотипних компетентностей тощо);
- рівень навчально-методичних розробок (експертні оцінки, в тому числі зовнішні);
- підвищення кваліфікації;
- участь у методичній роботі циклових комісій, обласних методичних об'єднань;
- участь у роботі з організації навчального процесу;
- участь у профорієнтаційній роботі;
- участь в інших заходах/ роботах/ проектах, спрямованих на зростання якості освіти в коледжі;

5. Приймаючи рішення про продовження перебування на посаді, заохочення, накладання дисциплінарних стягнень, дострокове припинення трудових відносин тощо, враховується оцінка ефективності роботи викладача

Коледж створює педагогічним працівникам умови і можливості для вдосконалення фахової майстерності, запроваджувати програми, спрямовані на вдосконалення професійних вмінь слабких викладачів, а також сприяти формуванню атмосфери, в якій професійні вміння викладачів належно поцінюватимуться як оточуючими, так і ними самими. Для реалізації вказаних завдань запроваджуються наступні заходи:

1. Розроблена і затверджена концепція підвищення кваліфікації педагогічних працівників, передбачивши при цьому виділення хоча б мінімально-необхідних фінансових ресурсів.

2. Встановлено, що після зарахування на роботу (в штат чи на умовах сумісництва) циклова комісія зобов'язана закріпити за педагогічним працівником досвідченого педагога для передачі педагогічного досвіду.

3. Ураховуючи зростання наставницької складової в кураторській роботі та відсутність у більшості педагогічних працівників спеціальної педагогічної підготовки, запроваджено регулярні семінари з підвищення кваліфікації кураторів.

4. Забезпечується щорічне функціонування «Школи молодого викладача», засідання семінарів які проводиться в період зимових канікул.

5. Забезпечується можливість підвищення кваліфікації не тільки на факультетах післядипломної освіти, але на спеціалізованих кафедрах університетів або стажування на підприємствах.

5. Заходи, спрямовані на вдосконалення методів викладання

Сукупність методів викладання повинна оптимально забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання і залежить від форм навчання, рівня і профілю програм підготовки.

Центральним вектором процесів викладання і навчання є оцінювання.

Оцінювання студентів передбачає послідовне використання задекларованих критеріїв, правил і процедур.

Студенти мають бути чітко поінформовані про те, які критерії будуть використані при оцінюванні їхньої успішності.

Оновлення змісту, форм і методів навчання, методик оцінювання (у тому числі шляхом широкого упровадження у навчально-виховний процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, електронного конспекту) повинно бути орієнтоване на результат – сприяти формуванню загальних і професійних компетентностей студентів та визначенню того, наскільки студенти досягли запланованих результатів. При цьому воно не повинне перетворюватись у самоціль, заперечувати існуючі напрацювання, створювати складні бюрократизовані процедури там, де достатньо виконувати мінімальні вимоги.

Зростаюча доступність інформаційних ресурсів і розвиток інформаційних технологій дозволяють провідним навчальним закладам світу суттєво інтенсифікувати навчальний процес, досягаючи кращих результатів при зменшенні загального обсягу аудиторних занять. Необхідними умовами для отримання такого ж ефекту в коледжі є наявність бажання викладачів переосмислювати усталені підходи до проведення занять (з відповідним,

зрештою порівняно незначним, матеріальним забезпеченням з боку коледжу), а також послідовне стимулювання реальної самостійної роботи студентів з опанування навчальних дисциплін (розуміння ними того факту, що обмеження процесу навчання виключно участю в лекційних, семінарських і практичних заняттях є недостатнім для формування конкурентоспроможного рівня професійної компетентності в умовах сучасного, швидкозмінного ринку праці).

Враховуючи викладене, доцільно на рівні структурних підрозділів розробити і реалізовувати збалансовану систему заходів, а саме:

- стимулювати і спонукати викладачів до впровадження мультимедійних технологій при викладанні навчальних дисциплін – як у лекційних заняттях, так і при проведенні лабораторних робіт (віртуальні лабораторії), забезпечуючи при цьому оснащення необхідної кількості аудиторій мультимедійним обладнанням;
- стимулювати, спонукати і контролювати діяльність викладачів щодо послідовного зменшення репродуктивної складової викладання (завдяки розміщенню навчальних ресурсів у внутрішній інтернет-мережі) і збільшення вимогливості до роботи студентів у позааудиторний час (студент має приходити на лекційне чи лабораторне заняття, вже попередньо ознайомившись із матеріалом);
- інформувати студентів (починаючи з молодших курсів) щодо причин і очікуваних наслідків запровадження нових форм викладання і навчання, а також механізмів оперативного реагування (погодження) на зіткнення точок зору двох сторін навчального процесу.

6. Заходи, спрямовані на підвищення рівня об'єктивності оцінювання

Оцінювання студентів як один з найважливіших елементів вищої освіти, який має значний вплив на майбутню кар'єру студентів, необхідно здійснювати на високому професійному рівні. Оцінювання також дає важливу інформацію про ефективність викладання та самостійної роботи студентів.

Найбільш загальними критеріями досконалості / недосконалості системи оцінювання є: підтвердження зафіксованого в коледжі рівня знань і вмінь при експертному (зовнішньому) оцінюванні; кореляція оцінки результатів навчання студента у ВНЗ з оцінкою сформованості професійних та загальних компетентностей випускниками і роботодавцями.

При удосконаленні положень про оцінювання знань студентів слід намагатися, щоб процедури оцінювання відповідали таким вимогам:

- призначалися для вимірювання досягнень визначених результатів навчання;
- здійснювались фахівцями, котрі розуміють роль оцінювання у набутті студентами знань і вмінь, пов'язаних з їхньою майбутньою кваліфікацією;
- виконувались більш ніж одним викладачем (особливо на екзаменах);
- мали чіткі й оприлюднені критерії виставлення оцінок;
- відповідали своєму призначенню (діагностичний, поточний або підсумковий контроль);

- проектувалися з урахуванням усіх можливих наслідків для студента;
- мали чітку регламентацію випадків відсутності студента з різноманітних причин;
- гарантували дотримання вимог законодавства про нерозповсюдження конфіденційної інформації;
- підлягали внутрішній (а за необхідності – зовнішній) експертизі;
 - підлягали перевіркам на дотримання затверджених процедур.

Удосконалення методичних розробок з оцінювання знань студентів та застосовуваних методів оцінювання проводиться таким чином, щоб вони:

- забезпечували прозорість процесу оцінювання досягнень студентів;
- забезпечували необхідну гнучкість і варіативність системи оцінювання, її індивідуалізацію у відповідності до об'єктивної відмінності рівнів програм підготовки, їх спрямованості, специфіки навчальних дисциплін і очікуваних результатів навчання тощо;
- передбачити зворотний зв'язок зі студентом (кожен студент повинен мати можливість дізнатися причини, з яких його успішність була оцінена відповідним рівнем оцінки) і таким чином забезпечували формувальну функцію.

7. Заходи, спрямовані на забезпечення об'єктивності при присвоєнні кваліфікації

У документах ЮНЕСКО зафіксоване зростання відповідальності ВНЗ за присвоєння кваліфікацій і визнається невідповідність усталених традиційних підходів сучасним вимогам ринку праці: отримання дипломів не може бути автоматичним наслідком складання передбачених програмою екзаменів – необхідне підтвердження того, що у випускника сформований мінімально необхідний (пороговий) рівень компетентностей. У зв'язку з цим доцільно удосконалити підходи щодо роботи ДЕК – як стосовно оцінювання результатів навчання, так і стосовно кваліфікації (і незаангажованості) екзаменаторів (експертів). З цією метою проведена така робота:

1. Доопрацьоване положення про порядок створення та організацію роботи державних екзаменаційних комісій, а саме:
 - змінено підхід до формування програми державних екзаменів та удосконалено (з урахуванням фахової специфіки) форми їх проведення з метою отримання якомога більш об'єктивної оцінки досягнення випускником запланованих результатів навчання, а не зводити зміст державного іспиту до вибіркового контролю залишкових знань з обмеженого переліку нормативних та спеціалізованих дисциплін, як це відбувалося раніше.
 - введення чіткі і недвозначні кваліфікаційні вимоги щодо формування складу ДЕК (бажано із залученням роботодавців) та підбору кандидатур на посади голів ДЕК.
2. Розроблене і затверджене положення про диплом з відзнакою, де чітко описано критерії оцінки творчої роботи, якими повинна керуватися адміністрація при наданні рекомендації щодо видачі диплому з відзнакою.

8. Заходи, щодо формування контингенту студентів

8.1. Профорієнтаційна діяльність

Керівництво коледжу має забезпечити координацію дій структурних підрозділів та загальне інформаційно-ресурсне забезпечення. Основна робота з профорієнтації потенційних вступників повинна здійснюватись на рівні відділень та циклових комісій. До переліку необхідних заходів входять:

1. На рівні коледжу:

- підготовка інформаційних матеріалів (буклети, стенди, мультимедіа, фільми) про коледж;
- налагодження основ співпраці з районними відділами освіти, обласними управліннями освіти;
- організаційне і матеріальне забезпечення проведення олімпіади школярів до дня відкритих дверей.

2. На рівні відділень:

- підготовка інформаційних матеріалів про відділення, напрями і спеціальності;
- співпраця із закріпленими за ними відділами та управліннями освіти, загальноосвітніми, професійно-технічними закладами;
- співпраця з роботодавцями відповідних галузей;
- участь у Тижнях профорієнтаційної роботи, у Ярмарках професій, проведення зустрічей викладачів і студентів із учнями шкіл;
- проведення днів відкритих дверей;
- організація постійно діючого взаємозв'язку з потенційними абітурієнтами через електронну пошту.

8.2. Формування умов доступу до освіти

Зоною особливої відповідальності коледжу є діяльність, спрямована на забезпечення максимально можливого рівня ефективності, справедливості і прозорості процесу відбору студентів на навчання та недопущення недобросовісної конкуренції. Пропоновані заходи:

1. Розроблення (на основі аналізу результатів вступної кампанії та вхідного контролю знань студентів) і подання до Міністерства освіти і науки пропозицій щодо удосконалення Умов прийому до вищих навчальних закладів на наступний рік, а також удосконалення правил прийому до коледжу.
2. Співпраця з Українським центром оцінювання якості із удосконалення системи зовнішнього незалежного оцінювання.

8.3. Планування прийому на навчання (за напрямами, спеціальностями)

До числа зобов'язань, які має коледж перед своїми викладачами, належать створення умов і можливостей для вдосконалення фахової майстерності, формування навчального навантаження у відповідності до норм колективного договору. Враховуючи залежність розміру заробітної плати педагогічних працівників, загального фонду оплати праці від чисельності студентів за відповідним напрямом/спеціальністю, а також

необхідність забезпечення самоокупності навчання на контрактній основі, необхідно переглянути підходи щодо планування набору до коледжу (у розрізі напрямів, спеціальностей).

У цьому зв'язку доцільно розробити порядок формування планів набору на наступний навчальний рік, який би унеможливив формування економічно необґрунтованих за чисельністю студентів потоків/груп/

8.4. Заходи, спрямовані на адаптацію студентів першого курсу до навчального процесу в коледжі

Студенти першого курсу, зазвичай, слабо підготовлені до вимог навчання в коледжі. Водночас, саме цей контингент студентів (разом із студентами, які перевелися з інших ВНЗ) є найбільш чутливим індикатором стану справ із організаційного та матеріально-технічного забезпечення студентів. З огляду на досвід інших навчальних закладів плануємо такі заходи:

- переорієнтація роботи кураторів, встановивши їхнім основним обов'язком виконання функції тьюторів;
- запроваджено обов'язковий семінар для педагогічних працівників, на яких покладаються функції кураторів;
- розроблено програму залучення студентів старших курсів до надання допомоги студентам 1-го курсу як у зв'язку з адаптацією і соціалізацією новачків до умов навчання в коледжі, так і в опануванні ними важких для сприйняття розділів, тем. Додатковим позитивом від запровадження такої програми є формування комунікаційних і наставницьких компетентностей старшокурсників;
- запроваджено тематичне щорічне (березень-квітень) опитування студентів першого курсу для встановлення (і наступного вирішення) проблем адаптації, організаційного забезпечення, взаємодії з викладацьким складом та адміністрацією, недосконалої/ недостатності ресурсів коледжу для забезпечення навчання, самостійної роботи, задоволення соціально-культурних потреб тощо.

9. Встановлення зворотних зв'язків між учасниками навчального процесу

Лідерська роль керівництва значною мірою залежить від вміння узгодити суперечливі інтереси учасників навчального процесу зі стратегією розвитку ВНЗ і знайти найбільш прийнятні рішення. Проведення заходів із забезпечення культури якості, її ефективна підтримка неможливі без свідомої добровільної участі усіх учасників процесу, без урахування їхніх, часто дуже відмінних, точок зору. Принципова неможливість існування досконалих процедур попереднього узгодження рішень та доцільність випереджувального виявлення проблем обумовлюють необхідність існування відповідних інструментів зворотного зв'язку.

Такими інструментами є, у першу чергу, регулярні загальні і тематичні соціологічні опитування, які дозволяють отримати максимально об'єктивну оцінку суб'єктивного бачення студентами, викладачами, навчально-

допоміжним та адміністративно-господарським персоналом стану справ в коледжі загалом, сприйняття /несприйняття, розуміння/ нерозуміння ними конкретних рішень і дій, персоналій тощо. Наявність довіри до результатів анкетування, сприйняття педагогічними працівниками їх важливості для вдосконалення діяльності, формування у студентів відчуття причетності до забезпечення якості навчального процесу, є надзвичайно важливим для формування і підтримки взаємних партнерських стосунків.

Проведення таких опитувань на постійній основі вимагає відповідного методичного (формування блоків питань, вибір оптимальних періодів опитувань, забезпечення валідності тощо), організаційного (виконавці, розподіл обов'язків, повноваження) та матеріального забезпечення. З урахуванням викладеного в коледжі проводяться такі заходи:

1. Запроваджено систематичні соціологічні опитування студентів, педагогічних працівників, інших учасників навчального процесу. Програми загальних і тематичних опитувань затверджуються керівництвом коледжу, з урахуванням пропозицій структурних підрозділів і громадських організацій.

З метою належного методичного, організаційного та матеріального забезпечення соціологічних опитувань, узагальнення результатів введено в штат коледжу посаду психолога, якому надані повноваження з проведення опитувань і узагальнення результатів.

2. Використовуються анонімні пропозиції та зауваження студентів та працівників із «Скриньки пропозицій».

3. Здійснюється регулярне оприлюднення узагальнених результатів соціологічних опитувань.

Розглянуто і схвалено Педагогічною радою ДВНЗ «Дрогобицький коледж нафти і газу», Протокол № 7 від 19.05.2016 р.